

Zápis ze setkání Pracovní skupiny pro staré tisky konané dne 1.12.2016 v NK ČR

Přítomní: T. Paličková, H. Kuchařová, J. Dufka, J. Pavelková, R. Krušínský,

R. Šípek, D. Mach

Hosté: M. Hálová (SVK Plzeň), L. Bendová (ZČM Plzeň), J. Kašparová (KNM),

A. Císařová Smítková, J. Vackářová, P. Hofbauerová, L. Šimek, R. Zahořík (všichni NK)

1. Knihopis – aktuální informace o práci na db KPS (D.Mach)

V krátkém vystoupení informoval současný redaktor Knihopisu českých a slovenských tisků Mgr. David Mach o aktuální situaci a novinkách báze KPS-Knihopis.

V březnu 2015 dochází ke vzniku báze KPS-Knihopis jako nástupce staršího Knihopisu-Digital. Hlavním správcem a provozovatelem je Národní knihovna ČR. Báze je uživatelsky přístupná přes webové adresy: www.knihopis.cz, <http://aleph.nkp.cz> nebo ze stránek Národní knihovny: www.nkp.cz.

Novinky v bázi KPS-Knihopis za r. 2015 a 2016:

- Rozpis, sjednocení a aktualizace zkratk a názvů institucí, které vlastní jednotlivé exempláře českojazyčných starých tisků.
- Propojení báze KPS se Souborným katalogem ČR - Caslin formou statických hypertextových odkazů na konkrétní záznamy ze Souborného katalogu.
- Přepis záznamů bohemikálních inkunábulí podle Soupisu prvotisků českého původu od Emmy Urbánkové z r. 1986, jejich import do báze KPS a označení identifikátory INC001-INC044.
- Spolupráce s Národními autoritami ČR, propojování jmen původců (např. autorů, tiskařů, překladatelů), tvorba nových autorit na základě knihopisných záznamů.
- Připojování digitálních kopií českojazyčných starých tisků z různých zdrojů (Google-Books, Manuscriptorium, EOD, elektronické katalogy knihoven např. MZK, ÖNB) do báze KPS.
- Systematické úpravy a revize zápisu tzv. číselných Dodatků ke Knihopisu v rámci knihopisných záznamů tisků z 16. století.
- Účast v projektu Knihověda.cz a spolupráce s Knihovědným oddělením AV ČR. Jedním z cílů této kooperace je virtuální propojení báze KPS s databází BCBT a vytvoření jednotného vyhledávacího rozhraní pro českojazyčné a bohemikální staré tisky. Součástí projektu je také realizace společného věcného popisu v rámci obou databází.

2. RDA – harmonizace zápisu některých polí (J. Dufka)

a) Užívání a harmonizace odkazů na bibliografické databáze v ČR i v zahraničí

- odkazy na bibliografické báze je možné formalizovat tak, aby bylo v budoucnu umožněno jejich automatizované přesměrování ze záznamů jednotlivých knihoven přímo do příslušné databáze. Zatím máme takto upravený odkaz pro Knihopis, bylo by dobré stanovit závazné používání i jiných bází ve stanoveném tvaru.

Jedná se především o BCBT, VD16, VD17 a VD18, EDIT16, GW (k diskuzi). Především je třeba si ujasnit podobu obsah podpole c.

Doporučeno používat podpole u pro permalinky do příslušných databází.

Úkol: Vytvořit sdílenou tabulku s doporučenými citacemi jednotlivých databází, na základě které se budou zapisovat údaje do pole 510 podpole a, c.

Návrh zpracuje J.Dufka, termín do 10.1.2017, po vystavení bude měsíc na doplnění, po schválení zveřejníme na stránkách PS a rozešleme v konferenci.

Zdroje: <https://rbms.info/scf/titles/>

<http://autority.nkp.cz/jmenne-autority/zdroje/>

b) Harmonizace používání podpolí v poli 856 - pole 856 bývá používáno nejen pro digitalizáty popisovaného exempláře, ale i jeho částí, popř. ale i exemplářů jiných z téhož vydání. Sjednocením obsahu podpolí y a z umožníme uživatelům snazší orientaci v záznamech. Podpole z se zobrazuje v závorce za y.

Praxe z MZK: Podpole y: vždy „Digitalizovaný dokument“ - i v případě, jedná-li se pouze o nafocené části (např. titulní list, rejstřík, ...)

Podpole z: - popisovaný exemplář: titulní list, frontispis, vazba, provenience, příloha + označení svazku (např.: Díl první)

- cizí exemplář: jméno, knihovny, identifikátor. Např: Bayerische Staatsbibliothek, sign. 4 It.sing. 167-1

Praxe KNM: odkazy na provenienční znaky, v podpoli y text odkazu, podpole z nepoužívají.

Praxe NK: v poli 856 pouze odkazy na příslušný exemplář, jednotlivé obrázky řešeny přes modul „Adam“. Odkazy na jiné exempláře či vydání v rámci bibliografických odkazů v poli 510.

Diskuse: Odkazy na jiné zdigitalizované exempláře jsou v rozporu s exemplářovým popisem starých tisků. Korektnější by bylo tyto odkazy uvádět v poli 510 (resp. odkaz na bibl. záznam zdigitalizovaného dokumentu).

Otázka zatím zůstává otevřená – potřeba ujasnit si v jednotlivých institucích použití polí 856 a 510 a posléze je harmonizovat v souladu s pravidly.

3. Jmenné autority - Implementace RDA v prostředí tvorby autorit při zpracování historických fondů (L. Šimek)

L. Šimek (NK, odd. NA) vyslovil poděkování za narůstající počet záznamů a jejich dobrou kvalitu.

a) Pole 100 podpole c – pořadí zápisu různých typů doplňků, číslovka, predikát, přezdívká, titul:

<<z >>Minsterberka, Jindřich, |c I., starší,

4000 |a Karl August, |c München-Freising, Erzbischof, |d 1800-1869

Zřejmě chybný zápis:

1000 |a Karel |b III. Lotrinský, |c trevírský arcibiskup, |d 1680-1715

Správná podoba:

1000 |a Fridrich |b IV., |c Habsburský, |d 1382-1439

U zahraničních autorů je tvar záhlaví přebírán v podobě, kterou uvádí příslušná národní knihovna a to i v případě, že je v rozporu s platnými pravidly RDA:

Anselme de Sainte-Marie (augustin ; 1625-1694) nom en religion forme internationale

(BNF format INTERMARC: \$a Anselme de Sainte-Marie \$e augustin \$d 1625-1694)

(formálně správná podoba např. v DNB : \$a Anselme, \$c de Sainte Marie)

Pole 100 a 500 – zrušeno pravidlo o „současném autorovi“, tj. výrazně odlišné podoby jména užívané autorem (pseudonymy) mají mít založen samostatný autoritní záznam a vzájemně mají být tyto záznamy provázány formou odkazů viz též (není přípustné při přejímání autoritního záznamu z příslušné národní knihovny překatalogizovávat odkazy viz též na odkazy viz (změna pole 500 na pole 400)!).

ONJA doporučuje zakládat autoritní záznamy a jejich záhlaví pouze ve vazbě na zpracování primárního dokumentu nikoliv na základě sekundární literatury uvádějící různé podoby jména s různou věrohodností a úplností a používající termín pseudonym ve významech nesplňujících kritéria definice pseudonymu v souladu s pravidly RDA (takto získané odlišné podoby jména je možno uložit jako odkazy viz).

b) Pole 368 – řádové zkratky unifikovat, požadavky na rozšíření stávajícího seznamu zasílat k rukám pana Nejedlého.

Titulatura obecná nikoliv popis činnosti zastávané profese či funkcí.

Podpole c – povinně v případě doplňku svatý v poli 100 – svatí (světice).

c) Pole 370 – s datací nutno samostatné pole:

1001	a Wittel, Kaspar, d činný 1597-1607 7 jo2016933675
370	c Německo
370	f Zweibrücken, Německo s 1597 t 1607

d) Pole 372 a 374 – nejednoznačnost, v rejstříku k dispozici jakýkoliv věcný termín včetně formálních deskriptorů, zamýšlet se nad užitím (využitím).

e) Pole 377 – nevytvářet automaticky vazbu typu národnost=používaný jazyk. Otázka využitelnosti.

f) Pole 678 – přehlednost a stručnost poznámky nikoliv biogram (opis míst působení uložených v poli 370?).

4. Spolupráce s databází Provenio (www.provenio.net)

Diskuse o aplikaci certifikované metodiky pro zápis proveniencí (dostupné zde:

<http://www.provenio.net/pdf/CERMET.pdf>).

a) Propojení s národními autoritami – v současné době není (pouze formou odkazu jako zdroj). Potřeba zajistit možnost aktualizace rozšířených záznamů v db Provenio pouze ve vybraných styčných polích s NA (1XX, 4XX, 5XX), aby se zachovala vazba na záznam v autoritní db i nadstavbové informace db Provenio.

Uvedení id. čísla NA v záznamech db Provenio je důležité i pro snadné odkazování z bibl. záznamu knihovny na záznam v db Provenio. Záznamy v db Provenio by měly být vyhledatelné na základě id. čísla NA (může být uvedeno např. v poli 035), odkaz z bibl. záznamu by potom mohl být vytvářen automaticky. Např.

Provenio:

001	kpw3244645
003	CZ-PrLNM
035	(CZ-PrNK) nlk20000090767
040	Ša ABA010
1001	Ša Franchimont z Franckenfeldu, Nikolaus Šb 1611-1684, Šc rytíř

bibl. záznam:

- 561 Ša Na titulním listu kulaté razítko s dvojhlavým orlem a opisem REGIAE BIBLIOTH: ACAD: PRAGEN. a drobné fialové razítko ve tvaru erbu s dvojhlavým orlem a písmeny ZK. Dále rukopisné exlibris: „N. Franchimont“ \$5 CZ-PrNK
- 9811 Ša Franchimont z Frankenfeldu, Mikuláš, \$d 1611-1684 \$7 nlk20000090767 \$4 fmo \$6 dřív. majitel \$5 CZ-PrNK

a na základě \$7 se do bibl. záznamu připojí odkaz

8564 \$u <http://provenio.net/authorities/nlk20000090767>

(odkaz se v záznamu neuvádí, vytváří se teprve při zobrazení záznamu v online katalogu)

Bude řešeno ve spolupráci s odd. NA.

b) Zápis proveniencí v bibliografickém záznamu – možnost nahradit nestandardní použití pole 655 národním polem 695 (při konverzích možno změnit).

Otázka, zda stále používat pro majitele národní pole 981, 982 nebo je nahradit polem 700.

5. Souborný katalog

R. Zahořík (NK) informoval o možnosti, že by SK respektoval exemplářový popis starých tisků – tj. záznamy by mohly knihovny posílat i s exemplářovým popisem a nedocházelo by k deduplikaci.

Zapsala Alena Císařová Smítková a Tereza Paličková